

Att välja flora

TEXT: SOFIA LUND

Har du ett nyväckt intresse för botanik? Eller har du kanske botaniserat ett tag men upptäckt att den flora du har inte riktigt räcker? Här får du tips om bra bestämningslitteratur för svenska vilda växter. Kanske något att önska sig i julklapp?

V i är lyckligt lottade som lever i Sverige. Nu tänker jag inte i första hand på att det är ett tryggt land med bra levnadsstandard. Nej, jag tänker på att vi har en relativt god kunskap om vår natur. Att vår flora och fauna har studerats i flera hundra år och att det därför finns många fina bokverk som beskriver de arter vi har i vårt land. Floror som gör kunskapen tillgänglig för alla som är nyfikna. Inte bara för dem som har en universitetsutbildning och läser obehindrat på andra språk, utan för vanliga människor som du och jag. Här nedan presenterar jag några av de mest användbara flororna för artbestämning av våra vilda växter.

De mest användbara av flororna är *Svensk flora* av Krok & Almquist och *Nordens flora* av Stenberg & Mossberg. I dessa två hittar du i princip alla svenska vilda växter och en hel del förvildade arter. De här två böckerna bör finnas som referenslitteratur i varje botanikers ägo.

Svensk flora

Svensk flora kan vid ett första ögonkast verka torr och tråkig. Men skenet bedrar. Få böcker har givit mig så mycket glädje och kunskap som den här. Bokens ryggrad är de många bestämningsnycklarna. Med hjälp av bestämningsnycklar och enkla teckningar som förklarar de olika karaktärerna kan du finna ut namnen på alla vilda växter i vårt land. I början finns nycklar som tar dig till familj, därefter nycklar som tar dig till släkte och till sist nycklar som tar dig till art. För varje art ges en kort beskrivning med särskiljande karaktärer och utbredning.

Genom att nöta med bestämningsnycklar så lär du dig att titta på de karaktärer som skiljer de olika arterna åt. Efter ett tag lär du dig att skilja de stora grupperna och kan hoppa direkt till familjnyckeln eller släktesnyckeln. Du lär dig också vilka karaktärer du ska titta på så att du när du hittar en fingerört, näva eller lusern kan titta på just dem, antingen du memorerar dem, fotograferar dem eller plockar med dig växten så underlättar det ju stort att du har med dig rätt information hem.

Första upplagan av *Svensk flora* kom ut redan 1883. Den har sedan regelbundet uppdaterats och omarbetats allt eftersom ny kunskap om vår svenska flora tillkommit. Under många decennier har botanikstudenten haft just den här boken som studielitteratur. Bestämningsnycklarna har testats och förbättrats allt eftersom. Den senaste upplagan, nummer tjugonio i raden, kom 2016.

Författare är Thorgny Krok och Sigfrid Almquist. Därav att floran i folkmun kallas rätt och slätt ”Krok-Almquist”. Från och med den tjugosjätte upplagan har böckerna bearbetats av Lena och Bengt Jonsell.

Om du vill lära dig vår svenska flora från grunden så rekommenderas att du införskaffar ett exemplar av *Svensk flora*. Det behöver inte vara den senaste upplagan utan fungerar fint med någon av de senare.

En bok av liknande karaktär med bestämningsnycklar, korta artbeskrivningar och enkla teckningar är *Norsk flora* av Johannes och Dagny Tande Lid. Boken gavs ut första gången 1944 och har sedan dess varit standardverk i Norge. Den senaste utgåvan kom 2005. Genom åren har den använts mycket även av svenska botaniker. Det är en smaksak om man föredrar ”Krok-Almquist” eller ”Lid”. Den senare är på norska vilket kan vara ett litet aber för en nybörjare som har många nya botaniska facktermer att hantera. *Norsk flora* tar upp i princip alla arter i såväl Norge som Sverige. Dock täcks inte de allra sydligaste delarna av vårt land så om det är där man botaniserar bör man välja en svensk flora.

Nordens flora

Nordens flora är ett praktverk. I denna bok är det illustrationerna som är den stora behållningen. Alla arter är avbildade i detaljrika och naturtroga akvareller. Du kan därför bläddra igenom boken och genom att studera bilderna efter ett tag hitta namnet på den växt du söker. För varje art ges en kort beskrivning och dess utbredning presenteras i en karta.

Om du vill ta den enkla vägen så är detta en bra investering. Du kommer långt med *Nordens flora*. Men om du verkligen vill lära dig svensk flora så rekommenderar jag dig att använda *Svensk flora* och *Nordens flora* i kombination. Genom att använda dig av bestämningsnycklarna i *Svensk flora* så nöter du in kunskapen. Sedan kan du använda bilderna i *Nordens flora* för att avgöra om du kommit rätt i nyckeln eller om du bör börja om.

Nordens flora tar, utöver svenska arter, upp floran i Danmark, Norge, Finland, Färöarna, Island och Svalbars. Personerna bakom floran är författare Lennart Stenberg och illustratör Bo Mossberg. Boken gavs ut 2018. Två tidigare versioner har givits ut med titlarna *Den nordiska floran* och *Den nya nordiska floran*. Nybörjaren klarar sig långt med någon av de tidigare.

Enklare floror

Det finns en uppsjö av enklare floror i landets bokhandlar men de ovan nämnda flororna är de mest kompletta.

En flora som kan rekommenderas till nybörjare är *Svensk fältflora* av Lennart Stenberg och Bo Mossberg. I den har man gjort ett urval och presenterar 1 000 arter. Bildmaterialet är från *Nordens flora* men i mindre storlek. Här finns också enklare bestämningsnycklar. De senare är långt ifrån kompletta utan mer som ett smakprov. Andra enklare floror är *Fältflora* av Björn Ursing som tar upp 867 arter, *Ut i Sveriges flora – våra vanligaste vilda växter i färg* av Ingvar Nordin som tar upp 350 arter och *Blommor i Sverige – våra vanligaste vilda arter indelade efter färg* av Bo Mossberg & Lars-Åke Janzon som tar upp 200 arter.

De här flororna kan vara en bra introduktion till svenska växter men om du verkligen blir hooked på botanik så kommer det inte dröja länge innan du hittar arter som inte är bland de som presenteras i böckerna ovan och då står du där och sliter ditt hår.

En annan bok som kan rekommenderas till dig som är nybörjare inom botanik är *Upptäck blommornas värld* av Eva Stenvång Lindqvist och Margareta Edqvist. Det är inte en flora för artbestämning utan en bok om botanik. Här får du bekanta dig med några växtfamiljer, lära dig grunderna i artbestämning, läsa om olika växtmiljöer och få en inblick i de botaniska föreningarnas trevliga värld. Det finns också texter om läkeväxter, floravård, fridlysning, landskapsblommor och mycket mer.

För den redan inbitne

När du har botaniserat några år så kommer du märka att det finns artgrupper som är svårare än andra och där det behövs speciallitteratur. Maskrosor, björnbär och vattenväxter är sådana grupper. För maskrosor rekommenderas praktverket *Sandmaskrosor i Sverige och Danmark* av Göran Wendt och Hans Øllgaard från 2015. Boken presenterar alla arter i sektionen sandmaskrosor med utförliga beskrivningar och illustrationer. Det finns också bestämningsnycklar till arterna och en grundlig genomgång i hur man studerar maskrosor. För björnbär rekommenderas *Nordiske Brombær* av Anfred Pedersen och Jens Christian Schou från 1989.

Boken presenterar utförligt alla björnbärsarter som då var kända i Norden, både i text och med detaljerade teckningar. Det finns också bestämningsnycklar till arterna. Boken är visserligen på danska men i text är det ganska lätt att förstå. För vattenväxter rekommenderas *Danmarks vandplanter* av Jens Christian Schou, Bjarne Moeslund, Lars Båstrup-Spohr och Kaj Sand-Jensen. Boken presenterar alla Danmarks vattenväxter och kransalger samt ett stort urval av sötvattenlevande alger och mossor. Detaljerade artbeskrivningar med foton och teckningar på detaljer ger ett gott stöd vid artbestämning. Det finns även bestämningsnycklar. Alla svenska arter finns inte med i boken men den är ändå väl användbar, åtminstone i södra delen av landet.

Andra fina floror på danska är *Danmarks græsser* av Jens Christian Schou, Peter Wind och Simon Lægaard som behandlar alla gräs utförligt, *Danmarks halvgræsser* av Jens Christian Schou om halvgräs, *Danmarks siv og frytler* av Jens Christian Schou, Peter Wind och Simon Lægaard om tagväxter och *Danmarks skærmplanter* av Niels Faurholdt och Jens Christian Schou om flockblommiga växter. *Nordens orkidéer – en fältguide* av Sven Birkedal presenterar alla arter, underarter och varieteter av orkidéer som vi idag känner till i Norden. De här artgrupperna täcks väl av *Svensk flora* och *Nordens flora* men ibland kan det vara bra att ha flera olika beskrivningar och bilder att jämföra med.

Ett ambitiöst bokprojekt om Nordens flora är *Flora Nordica* som drivs av Naturhistoriska riksmuseet. De har hittills givit ut fyra av de planerade femton volymerna. I dagsläget saknas finansiering för att slutföra projektet men de volymer som finns bidrar med viktig kunskap om de behandlade familjerna. I verket beskrivs varje art mycket detaljerat med en sammanfattning av den nu kända kunskapen om arten och dess utbredning i de nordiska länderna.

Det finns också floror som inte behandlar hela landet utan bara ett visst område. Men nu är syftet med den här artikeln inte att du ska behöva skaffa en ny bokhylla. Du kommer klara dig finfint med de två rekommenderade standardverken. En del speciallitteratur finns även på internet. Sådan kommer vi att presentera i ett senare nummer av *Vilda Växter*.

Botanik på vintern

TEXT & FOTO: GUNNAR BJÖRND AHL

Nu är sommaren över och blomprakten har vissnat ner. Men det går faktiskt att botanisera även på vintern. Här lär vi oss var vi ska leta efter blommande växter och ormbunkar under "lågsäsong" och hur vi känner igen några av de växter som går att studera under vintern.

Tiden från oktober till mars är i vårt svenska klimat i stor utsträckning en viloperiod för många växter. Men det finns ändå en del att titta på för den som är uppmärksam. Det finns växter som kan blomma året runt, även vintertid, om det inte är allt för kallt. Det går också att titta på ormbunkar. I anslutning till bergbranter där det är mindre snö eller kanske till och med snöfritt går det att hitta även när det är snö i resten av landskapet. Många ormbunkar är gröna hela vintern.

Under vintern, när vi har färre arter att titta på, kan vi också passa på att studera detaljer på de arter som finns.

Åretruntblommor

Vi börjar med åretruntblommorna. I många floror anges blomningstiden som ett tidsspänn. Här nyttjas uppgifter från *Nordens flora* av Bo Mossberg och Lennart Stenberg, samt den tyska *Exkursionsflora von Deutschland* av Werner Rothmaler. I Tyskland är blomningstiden ofta något längre än i Sverige. Det beror på att vintern där är kortare och mildare. Även inom Sverige varierar blomningstiden stort och med ett varmare klimat så kan blomningsperioden bli längre för en del arter. Blomningstiden som anges i flororna anger den period då merparten av exemplaren blommar. Men man kan hitta enstaka exemplar både tidigare och senare än vad som anges.

Några växtarter som är lätta att hitta blommande exemplar av under vintern är de korgblommiga arterna tusensköna och korsört, nejlikväxterna våtarv och grönknavel, samt gräset vitgröe.

Det vi ibland kallar blomma på en tusensköna består egentligen av en blomkorg med gula diskblommor och vita strålblommor. I genomsnitt kan man se att varje liten blomma har ett eget fruktanlag.

Tusensköna *Bellis perennis*

Tusensköna är en flerårig växt som gärna förekommer i gräsmattor och liknande miljöer. Eftersom bladen är lågt placerade överlever växten gräsklippning. När blomman klipps bort försöker plantan bilda nya blommor. På många håll i södra Sverige kan det därför gå att se blommande tusensköna både på nyårsafton och på midsommarafton. I *Nordens flora* anges blomningstiden vara mars till november, i *Exkursionsflora* januari till november.

Tusensköna hör till familjen korgblommiga växter. Det vi tror är en blomma är i själva verket många, väldigt små, blommor som sitter samlade i en korg. Likt bland annat prästkrage och baldersbrå har tusensköna två typer av blommor. I mitten av korgen sitter gula, symmetriska *diskblommor* och runt dem vita *strålblommor*. Diskblommorna är något klockformade, med fem kronbladsflikar i den sambladiga kronan. Om man gör ett snitt genom blomkorgen går det att se att varje enskild blomma har ett fruktämne. Varje blomma bildar en liten nöt. Hos tusensköna är det inte lika tydligt som hos solrosen men principen är densamma. Det vi kallar solrosfrö är egentligen en nöt, vilket ju också framgår av begreppet solroskärna för det som finns inuti det yttre skalet. Det är alltså solroskärnan och dess mindre motsvarigheter i många andra arter korgblommiga växter som är det egentliga fröet.

Tusensköna fotograferad vid Hagsätra i Stockholm 2020-03-21.

Korsörtens blomkorg sedd uppifrån. Här ser man tydligt de enskilda blommorna. Blommans ståndarknappar är förenade till ett rör.

Korsörtens blomkorg sedd från sidan. Blomkorgen omges av gröna holkfjäll.

I genomsnitt kan man se de enskilda blommornas fruktanlag och penseln som håller på att utvecklas.

Korsört *Senecio vulgaris*

Korsört brukar förekomma på "skräpmark" av olika slag och som ogräs i rabatter. Till skillnad från tusensköna, men likt bland annat tistlar, maskrosor och fibblor, har varje frukt hos korsört en liten "fallskärm" som gör att den kan spridas med vinden. Korsörten saknar i stort sett strålblommor. De blommor som finns i korgen påminner, om man tittar noga, om tusenskönans diskblommor.

De små diskblommorna på bland annat tusensköna och korsört har alltså en krona. Men var är foderbladen? De kan vara svåra att se i tusenskönans korg, men hos korsörten är det just foderbladen som har omvandlats till fallskärmen som används vid fröspridningen. Facktermen för denna fallskärm är *pensel*. Om man gör ett snitt genom en blomkorg av korsört så kan man se de enskilda fruktanlagen och det som ska bli penseln.

Korsört kan blomma i stort sett när som helst under året så länge det är plusgrader. I *Nordens flora* anges blomningstiden vara mars till november, i *Exkursionsflora* februari till november.

Korsört fotograferad i Karlstad i Värmland 2013-11-10.

Våtarv *Stellaria media*

Om du i din trädgård har ett ogräs som växer som revor över jorden, och som är lätt att rensa bort, ska du titta efter tre saker: Hjärtformiga motsatta blad, små vita blommor och en smal rand av hår utefter stjälken. Håren syns i lupp om du håller upp stjälken mot ljuset och vrider den tills håren dyker upp. Om du hittar dessa tre karaktärer så är det våtarv.

Våtarvens blommor har fem kronblad, men eftersom de är kluvna nästan ända ned till fästet kan det se ut som tio kronblad. Arten tillhör familjen nejlikväxter. Nejlikväxter har oftast tio ståndare men så många ståndare har våtarven sällan. Antalet varierar lite mellan olika exemplar så titta gärna med lupp på flera olika plantor. Mitt i blomman finns en pistill med tre märkesflikar. Frukten är en kapsel.

Den som letar lite bör kunna hitta våtarv så länge det är barmark. Både i *Nordens flora* och i *Exkursionsflora* anges blomningstiden vara januari till december.

Blomma av våtarv med fem djupt kluvna kronblad. I mitten en pistill med tre märken och runt den ett antal ståndare, på den här plantan tre stycken. Till höger ett stycke av stjälken där man kan se att det finns en rad av ljusa hår på ena sidan.

Våtarv fotograferad i Karlstad i Värmland 2009-03-21.

Grönknavel *Scleranthus annuus*

Grönknavel är en liten ört med anspråkslöst utseende men med en stor förmåga till överlevnad. Till det anspråkslösa utseendet bidrar både de smala, barrlika bladen och de nästan helt gröna blommorna. Blommorna består av gröna foderblad med en smal vit kant. Kronblad saknas. Den tillhör familjen nejlikväxter.

Det finns två underarter av grönknavel. Åkerknavel, *Scleranthus annuus* subspecies *annuus*, har ganska långt avstånd mellan grenarna och foderblad som är utåtriktade när frukten är mogen. Tuvknavel, *Scleranthus annuus* subspecies *polycarpus*, har kortare avstånd mellan grenarna och foderblad som pekar uppåt när frukten är mogen. Det ger tillsammans ett intryck av att blommorna är mer tätsittande. I *Nordens flora* anges dock att mellanformer ses ganska ofta.

I *Nordens flora* anges blomningstiden för grönknavel vara maj till september, i *Exkursionsflora* april till oktober.

Grönknavel fotograferad i Karlstad i Värmland 2014-02-23.

Typiskt för gräs är att de har ledknotar på strået och att det i skarven mellan bladslida och bladskiva sitter ett snärp.

Vitgröe *Poa annua*

Vitgröe är ett litet gräs. Även om det är litet så finns det flera karaktärer som skvallrar om att det är just ett gräs. Man känner igen gräs på att stjälken är ett *strå* med *ledknotar*. Från varje led går det ut en *bladslida* som omfamnar strået och som abrupt går över i en *bladskiva* som står ut från strået. Vid övergången mellan slida och bladskiva finns ofta en liten färglös hinna, ett så kallat *snärp*. Gräsens blad är ordnade längs strået så att de är riktade åt två håll med 180 graders vinkel, vartannat blad åt vardera håll.

Gräs är vindpollinerade och behöver därför inte ha några färggranna eller på annat sätt iögonenfallande blommor. Gräsblommorna är små och sitter i så kallade *småax*. Småaxen är i sin tur ordnade i ett *ax* eller en *vippa*. I småaxen kan det, beroende på art, finnas en eller flera blommor. Vitgröe har flerblommiga småax ordnade i en vippa. Med lite tur går det att se de olika blommorna i småaxet om man pillar isär det lite. Just när blommorna är aktiva sticker det ut ståndare på långa hårfina skaft och fjäderlika pistillmärken. Liket flertalet andra gräs har varje blomma av vitgröe tre ståndare och en pistill med två märken.

Vitgröe sprids lätt med människan och finns därför i stort sett överallt där människor rör sig – även på stigar i fjällen. I områden i södra Sverige med någorlunda milda vintrar går det att hitta vitgröe med utvecklad vippa i stort sett hela året. I *Nordens flora* anges blomningstiden vara februari till november, i *Exkursionsflora* januari till december.

Vitgröe fotograferad i Karlstad i Värmland 2009-04-17 på en för arten typisk växtplats, i en liten springa i trottoaren intill en husvägg.

Ormbunkar i bergbranter

Här presenterar jag tre olika ormbunkar som går att finna i bergbranter. Stensöta är den som är lättast att hitta, både för att den är så stor så att man inte kan missa den och för att den är ganska vanlig. Gaffelbräken och svartbräken är både mindre till storleken och mindre vanliga. Alla tre arter är lätta att känna igen när man väl lärt sig dem.

Stensöta fotograferad vid Hagsätra i Stockholm 2017-11-05.

Stensötans sporgömmesamlingar på bladens undersida. Till höger sporgömmet med en ring av celler med förstärkta väggar. Bilden är tagen i mikroskop.

Gaffelbräken *Asplenium septentrionale*

I bergbranter kan man här och där hitta tuvor av vad som ser ut att vara grenade gräsblad. Om man vänder på bladen och hittar sporgömmen så kan det förstås inte vara något gräs, utan i stället rör det sig om ormbunken gaffelbräken. Denna art växer i bergspringor. Berget bör vara aningen mer näringsrikt än vanlig gnejs och granit. Det kan räcka med stråk av rikare bergart i vad som annars är urberg. Det går också att hitta arten på stennmurar och byggnadsverk. Den som har tur kan hitta gaffelbräken i bekväm ögonhöjd. Om du tittar närmare på sporgömmena så ser du att de liknar dem på stensötan.

Stensöta *Polypodium vulgare*

Stensötan har en jordstam från vilken det växer ut nya gröna blad varje år. Jordstammen smakar lakrits och kan ätas som godis, därav namnet. Likt alla andra ormbunkar har stensötan inga blommor och producerar inga frön. Ormbunkar sprids i stället med sporer. Sporererna sitter samlade i sporgömmen. På stensöta sitter sporgömmena i runda samlingar på bladens undersida. De enskilda sporgömmena går bra att se med lupp. Lägg märke till att de omges av en ring av celler med förstärkta väggar. Dessa celler dras ihop när sporgömmet öppnar sig och då kan sporererna sprätta ut. Formen på sporgömmena är ungefär densamma på olika ormbunksarter men utseendet på sporgömmesamlingen kan variera. En del arter har fjäll som täcker det mesta av sporgömmesamlingen, men så är inte fallet hos stensöta.

Sporerna är mycket mindre än frön, men desto fler. Chansen för varje enskild spor att ge upphov till en ny planta är dock liten. När sporen grov bildas först en liten grön skiva, en förgrodd. På denna finns det hanorgan och honorgan. Spermier simmar från hanorganen till honorganen, och där kan en äggcell befruktas. Från denna befruktade äggcell växer det upp en ny "normal" ormbunksplanta.

Stensöta växer i bergbranter och på berghällar, stennmurar och grova trädgrenar.

Den som vill tränga djupare in i ormbunkars mysterier kan ge sig ut att leta efter den snarlika och, såvitt känt, mycket ovanliga arten dansk stensöta *Polypodium interjectum*. I nyare floror kan du läsa om hur man skiljer den från vanlig stensöta.

Gaffelbräken fotograferad vid Hagsätra i Stockholm 2020-10-03.

Svartbräken *Asplenium trichomanes*

Svartbräken har blad som består av ett skaft på vilket det sitter ett stort antal rundade småblad. Bladen växer i små tuvor och man kan hitta dem både på rikare urbergsklippor och på kalk. När den hittas på kalk så rör det sig ofta om underarten kalksvartbräken *Asplenium trichomanes* subspecies *quadrivalens*.

Det finns två lite mer exklusiva arter som liknar svartbräken. Typiskt för just svartbräken är att bladskافتet är svart ända ut i spetsen. Hos grönbräken *Asplenium viride* är skافتet i stället grönt. Grönbräken hittar man framför allt i fjällen. Den tredje arten, brunbräken *Asplenium adulterinum*, är en kompromiss där bladskافتet är svart nedtill och grönt upptill. Brunbräken finns, såvitt känt, bara på två växtplatser i landet. Svartbräken kan delvis påminna om en ormbunke i släktet *Adiantum* som i blomsteraffärer brukar kallas "grönt" och som används för att komplettera blombuketter. Den växer dock inte vild i Sverige.

Ut och leta!

Tusensköna förekommer både förvildad och vild. Ofta går den att finna i gräsmattor. Korsört och våtarv kan du hitta i rabatter, blomlådor och på allehanda "skräpmark". Grönknavel trivs också på störd mark men ofta lite torrare. Du kan hitta den i åkerkanter, längs stigar och grusvägar. Vitgröe finns i stort sett överallt där människor rör sig; på gräsmattor, stigar, vägkanter och odlad mark. Stensöta växer på berg, bergbranter, stenblock och ibland i träd. Gaffelbräken och svartbräken återfinns främst på klippor. De är ovanligare men förekommer spritt i landet. Ge dig ut och leta! 🌿

Svartbräken fotograferad vid Skillebyholm i Södermanland 2018-12-06.

UTMANING I ADVENT

Fältsäsongen är inte över än. I södra delarna av landet kan man hitta många blommande växter ännu i december månad. En del blommar sent medan andra kan sägas blomma tidigt. Nu har vi en utmaning till dig:

ADVENTSKOLLEN 2021

Reglerna är enkla. Den första helgen i advent, som i år infaller 26–28 november, går du ut och noterar alla vilda växter du ser i blom. Även träd, buskar, gräs och halvgräs. Vitgröe är ett gräs som bör vara lätt att hitta i blom och kanske hittar du en tidig blomning av hassel. Trädgårdsväxter räknas inte om de inte sedan länge är naturaliserade i landskapet. Rapportera dina fynd på www.artportalen.se. Glöm inte att under ålder/stadium notera blomning. Lägg gärna in en bild av ditt fynd. Senast 5 december ska du ha rapporterat in dina fynd.

Adventskollen ordnades första gången 2014. Då kunde Öland stoltsera med över hundra blommande arter. Vilket landskap tar hem vinsten i år? Visst, det är oräddvist mot alla som inte bor kustnära i södra delen av landet, men livet är inte rättvist. Och vem vet, kanske hela landet är snötäckt första advent? Att rapportera blommande växter vid en given tidpunkt varje år kan på sikt ge intressant statistik. I England noterar man sedan länge alla blommande arter som hittas under julhelgen. Kanske kan din botaniska förening bjuda in till exkursion? Eller så slår du dig ihop med likasinnade för att ge grannlandskapet en match. Tipsa gärna tidningar och lokal-tv. Ulla-Britt Andersson på Öland lyckades släpa ut Smålandsnytt för några år sedan och plockade i snögloppet en bukett som reportern fick. Lägg gärna upp bilder av aktiviteten på Facebook i gruppen Svensk Botanik. Inlägg på Twitter eller Instagram märker du #adventskollen.

FOTO: ULLA-BRITT ANDERSSON

Klittviol fotograferad under adventskollen 2015.